

Kaiser Rudolf I." von Joh. Ladislaus Pyrker. Drugi del ima nastopno vsebino: 1. Der Beginn der Habsburger bis zur Theilung in die Albertinische und Leopoldinische Linie. 2. Herzog Leopold III., der Biedere, der Begründer der Leopoldinischen Linie. 3. Geschichte Triests und dessen Anschluss an Österreich unter Leopold III. 4. Die Topographie Triests in der Gegenwart. 5. Die 500jährige Gedenkfeier des Anschlusses Triests an Österreich und seine heurige Ausstellung. 6. Gedicht: „Ein Edelstein in Österreichs Krone“ von W. Wenhart. Vsebina tretjega dela je: Die Türkennoth in Ungarn und in den österreichischen Ländern. 2. Die erste Belagerung Wiens durch die Türken 1529. 3. Die zweite Belagerung Wiens und dessen Befreiung 1683. 4. Der 200jährige Gedenktag an die Befreiung Wiens von der zweiten Türkenbelagerung am 12. September 1883. 5. Gedicht: „Die Befreiung Wiens“ von Otto Prechtler. G. pisatelj se na večih mestih spominja tudi naše ožje domovine. Poleg družih podob se nahajate v tej dobro urejeni knjigi tudi dve podobi na slovenski zemlji: a) idiličen Miramar in b) staro pomorsko mesto Trst. Zato priporočamo knjigo prav toplo — zlasti učiteljskim in šolarskim knjižnicam.

„Ustava in državna uprava avstrijsko-ogerske države“. Stenska tabla s podobo Nj. velič. cesarja. Načrtal Jos. Klika. Založil Karol Jansky v Taboru na Českem.

Tako se imenuje 94—68 cm veliko učilo, katero ima namen, vzbujati domoljubno čustvo in širiti državljansko omiko. V 6 krogih je z veliko, različno, čedno, črno pisavo označeno: sestava ljudskega zastopstva, začeni z občinskim zastopom in končavši z delegacijama. Nad temi so izseki krogovi, v katerih so z rudečimi črkami zaznamovana zastopstva državne uprave. Poleg tega so navedene nekatere najvažnejše zgodovinske letnice. Cena slike je z katekizmom vred 80 kr.; na platnu in lakovano 1 gld. 80 kr. Zaradi praktične in krasne izpeljave je to učilo vredno vsega priporočila. G.

„Stenske slike za pouk v živalstvu“. Po prirodi, največ po živih primerkih narisane in zvesto po prirodi naslikane. Založnik: Karol Jansky v Taboru na Českem. Na vsaki tabli je po jedna žival.

Prirodopisni pouk vspeva le tedaj, ako se oslanja na stvari same ali njih slike. Takih nazornih slik imamo sicer že lepo število, a prav malo jih je zadosti velikih in povsem natančno in prirodi primerno izvršenih. Do zdaj so kot najboljše veljale Leutemannove, a bile so predrage. G. K. Jansky pa nam je preskrbel boljše, a cenejših slik, katere je odobrilo tudi vis. ministerstvo za rabo v ljudskih in meščanskih šolah. Pred nami leži pet takih tabel s posamičnimi živalimi: gos, koza, domači prašič, osel, domača kura (kokoš). Velikost vsake slike iznaša 64:90 cm, torej jo more vsak učenec natančno videti. Živali so jako skrbno, čisto in določno naslikane, tako, da jih moremo imenovati prave vzore za vsako ljudsko šolo. Vrh tega je cena tem slikam tako nizka, da jih more omisliti najrevnejša šola; 5 listov velja samo 2 gld. 50 kr., posamezni listi stojé po 60 kr. Papir je močan; table se morejo obesiti na steno; napisi se dobé v vseh avstrijskih jezikih. Z ozirom na njih nedosegljivo uporabnost, nizko ceno in pedagoško vrednost ne moremo zadosti priporočati Janskega prirodopisnih slik vsem slovenskim šolam brez izjeme. G.

Šolska letina.

(Dalje.)

— Letno poročilo trirazredne dekliske šole v Kameniku 1887/8. I. kaže: Učiteljstvo (katehet, nadučitelj in 2 učiteljici). Iz šolske kronike (s sklepom šolskega leta se je praznovala tudi cesarjeva štiridesetletnica). Dobrotniki šole (darovali so knjige,

obleko, hrano i. dr.). Vseh učenk je konec šolskega leta bilo 192, v ponavljalno šolo je hodilo 36 učenk. Vvrstitev učenk (odličnih po zasluženji; za višji oddelek sposobnih ali nesposobnih pa po abecednem redu).

— Letno poročilo čveterorazredne ljudske šole v Postojini 1887/8. l. ima: Učiteljstvo (nadučitelj, katehet, 2 učitelja in 3 učiteljice). Vkupni pregled šolskih otrok kaže 381 učencev in učenk. Iz šolske kronike (poučevalo se je tudi v kmetijstvu 32 učencev; razdelila se je 50 ubogim otrokom zimski obleka in obuvalo, vredno 300 gld.). Razdelitev šolske mladine po napredku.

— Letno sporočilo štirirazredne ljudske šole v Črnomlji, 1888. l. obsega I. Učiteljstvo (nadučitelj, 2 kateheta, 3 učitelji in 1 učiteljica). II. Šolska kronika (praznovanje cesarjeve 40letnice, spomenica stavbe nove 5razredne šole v Črnomlji i. t. d.). III. Pregled šolske mladine (dečkov in deklic vkup 367, v ponavljalni šoli pa 87). IV. Zahvala (šolskim dobrotnikom). V. Šolska mladina po napredku.

— Letno poročilo čveterorazredne ljudske šole v Metliki koncem šolskega leta 1887/8. kaže: Iz Šolske kronike (praznovanje cesarjeve 40letnice, spomenica stavbe nove čveterorazredne ljudske šole v Metliki i. t. d.). Učiteljstvo (nadučitelj, 2 kateheta, 2 učitelja in 1 učiteljica). Dobrotniki šole. Pregled šolske mladine (dečkov 210, deklic 219, vkup 429, v ponavljalni šoli 99 dečkov in deklic). Pregled učencev in učenk po napredku.

— Letno poročilo čveterorazredne ljudske šole v Trnovem koncem šolskega leta 1887/8. V tem poročilu beremo zanimljivo »Ustanovno pismo Trnovske šole 1814. l.«. Potem naštevajo se dosedanji učitelji in učiteljice. Skupni pregled za šolo godnih in šolo obiskajočih otrok leta 1887/8. (vkup 397 godnih, 372 obiskajočih). Učiteljstvo (3 kateheti, nadučitelj, 2 učitelja in 1 učiteljica). Šolska kronika. Učenci in učenke alfabetično urejeni, — z debelimi črkami tiskani sposobni z odliko —. Pregled (vkup 292 dečkov in deklic).

— Letno poročilo čveterorazredne ljudske šole v Senožečah, 1887/8. l. obsega: Iz šolske kronike. Šolska poročila. Učiteljstvo (nadučitelj, katehet, 1 učitelj in 2 učiteljice). Skupni pregled za šolo godnih in obiskajočih otrok (233 godnih, 216 obiskajočih). Vvrstitev učencev in učenk po abecednem redu, — z debelimi črkami tiskani sposobni z odliko —.

— Letno poročilo trirazredne ljudske šole v Mengeši koncem šolskega leta 1887/8. ima na čelu primeren zgodovinski spis »Na razvalinah Mengeškega gradu. (A. Koblar). Dalje: Iz šolske kronike (praznovanje cesarjeve 40letnice). Pregled za šolo godnih in šolo obiskajočih otrok (godnih 322, obiskajočih 259). Dobrotniki šole. Učiteljstvo (katehet, učiteljica, 1 učitelj in nadučitelj). Imenik učencev in učenk (po zasluženji uvrsteni).

— Sedmo letno poročilo deške meščanske šole s kmetijskim značajem v Krškem 1887/8. uvrstuje: »Zum zehnjährigen Bestande unserer Bürgerschule«. »Frequenz der Bürgerschule in Gurfeld in den ersten zehn Jahren ihres Bestandes« (vkup 442 učencev). »Opis šolskih prostorov s črtežem«. Der Lehrkörper (ravnatelj in 4 učitelji). Aus der Chronik der Anstalt (cesarjeva 40letnica). Wohlthäter der Schule. Verzeichnis der Lehrmittel. Schülerverzeichnis (v alfabetičnem redu, — z debelimi črkami tiskani sposobni z odliko). »Pregled meteorološki postaji meščanske šole v Krškem v letih 1886., 1887. in 1888.«. (J. Lapajne).

— Letno poročilo čveterorazredne ljudske šole v Krškem 1887/8. l. obsega: Iz šolske kronike (cesarjeva 40letnica). Šolarska kuhinja. Učiteljstvo (nadučitelj, katehet, 1 učitelj in 2 učiteljice). Kmetijska nadaljevalna šola (39 rokodelskih učencev). Skupni pregled šolske mladine (210 učencev in učenk v vsakdanji, in 17 dečkov in deklic v ponavljalni šoli). Imenik učencev in učenk po abecednem redu, — debeli tisk pomeni odliko).

— Jahresbericht der Volksschule in Neumarkt, 1888. ima: Chronik der Anstalt. Lehrkörper (nadučitelj, katehet, 2 učitelja in 1 učiteljica). Lehrbücher. Statistische Notizen (341 učencev in učenk, med temi 321 Slovencev). Bibliotheksbericht (274 knjig). Gewerbliche Fortbildungsschule (80 učencev). Rangordnung der Volksschulkinder.

— Jahresbericht der vierklassigen Knaben- und zweiklassigen Mädchen Volksschule zu Gottschee. Veröffentlicht am Schlusse des Jahres 1887/8. ima:

Aus der Schulchronik. Der Lehrkörper (nadaučitelj, 3 učitelji, 2 učiteljici in 2 kateheta). Zahl der Schulkinder (250 dečkov, 215 deklic, vkup 465). Knabenschule. Mädchenschule (imenik učencev in učenk).

Šolstvo na Kranjskem.

Po poročilu c. kr. deželnega šolskega sveta o šolstvu na Kranjskem v šolskem letu 1886/87. je bilo na Kranjskem javnih ljudskih šol 282, in sicer: 241 slovenskih, 24 nemških in 17 slovensko-nemških, mej temi je bilo 177 enorazrednih, 59 dvorazrednih, 18 trirazrednih, 24 čveterorazrednih in 4 peterorazredne. Poučevalo se je na 62 šolah polnodnevno, na 198 šolah poludnevno in na 22 šolah nekaj polnodnevno, nekaj poludnevno. Deških šol je bilo 13, dekliških 11 in 258 namešanih. Zraven teh rednih šol je bilo 32 šol za silo. Vse šole so imele 502 razreda. Nove šole so se ustanovile na Karolinini zemlji v Ljubljani, v Hrušici, v Pirničah, v Tomišlji, v Šent-Mihaelu pri Žužemberku, v Trzinu in v Dobličah. Novi razredi so se ustanovili na drugi mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, v Šiški, na Rakeku in v Črnem Vrhu. Mej šolskimi poslopji jih je 88 v prav dobrem, 101 v dobrem, 51 v zadostnem in 43 v slabem stanu. Mej zasebnimi ljudskimi šolami je bilo 9 nemških, 4 slovenske in 3 nemško-slovenske. Izmej 63.314 za šolo godnih otrok od 6. do 12., oziroma do 14. leta jih je hodilo v javne šole, v zasebne šole in v šole za silo pa jih je hodilo 49.289, v strokovne in druge šole jih je hodilo 5.007, vkup tedaj 54.296 učencev. Brez šolskega pouka je bilo 9018 otrok ali 14% od vseh za šolo godnih otrok. Mej temi pa jih je bilo 780 za šolski pouk negodnih in 3.241 je bilo začasno oproščenih, dalje jih je v ponavljalno šolo hodilo čez 500, tako, da je bilo brez šolskega pouka 4.500 ali 7% otrok. Da je še toliko otrok brez šolskega pouka, je vzrok ta, ker so nekateri šolski okraji zelo obširni in ker je mnogo hiš in vasi od šole oddaljenih. Potem so na enorazrednih ljudskih šolah šolske sobe premajhne ter je v nekaterih krajih, posebno v gorakih krajih, premalo šol.

D o p i s i.

Iz Prage. Česki učitelji so osnovali osrednje učiteljsko društvo, h kateremu so že pristopila vsa česka okrajna učiteljska društva. Toda društvo hoče svoj delokrog razširiti tudi na druge avstrijske Slovence z namenom, izdajati originalno knjižico za mladino z izvirno vsebino in izvirnimi slikami (lesorezi), — torej popolnoma neodvisno od tuje spekulacije. Izvod se izda ali v českem, poljskem, hrvaškem ali slovenskem jeziku, ako je zagotovljeno vsaj 300 odtisov. Lesorezi pa se bodo hranili, da se lahko tudi izdajo cenó prevodi v sorodnih jezikih.

Tovariši! namera je gotovo plemenita in važna, — torej resnega preudarka vredna. Slovenska učiteljska društva naj se o tem pri zborovanjih posvetujejo, sklepe pa znanemu Slovenceľjubu g. Jan Legó - tu v Prago (česki museum) naznaniĵo. S tem pospeševali bomo ne le kulturo in vzajemnost med avstrijskimi Slovani, ampak tudi avstrijski slovanski učitelji v oĵjo zvezo stopili ter uspešneje delovali za národ in domovino.

—i.

Iz Trsta. Kar se tiče ljudskih šol v okolici našega mesta, se več ali manj ravnaĵo po naši diktaturi, katera jim samovoljno narekuje zakone, po kojih se naši otroci odtujajo svoji národnosti ter vzgajajo v najzagrizlejše nasprotnike lastnega svojega jezika. Borni Slovenec se mora truditi, da se odkoplje do tega, kar mu gre. Družba sv. Cirila in Metoda je videla v kakšni nevarnosti je národnost slovenska ob obalah Adrije, posebno v mestu Trstu, in zatorej obrnila je svoje okó v prvi vrsti na nas osamljene ovčice in nam odprla slovensko otročje zabavišče. Bil je to prvi korak plodnega delovanja. Tržaški rodoljubi, posebno naša podružnica trudili so se na vso moč, da si pridobé tudi osnovno šolo. Niso se strašili neverjetnih zaprek, katere jim je stavljala in še nastavlja mestna občina in najlepše plačilo za vse britkosti, za ves trud, jim je odprtje